

Polonia w Argentynie.

Argentyna jest drugim po Brazylii krajem Ameryki Południowej pod względem liczby mieszkańców o polskich korzeniach. Pierwsi polscy emigranci osiedlali się w tym kraju na początku XIX w. Obecnie w Argentynie zamieszkuje, według różnych szacunków, od 130 do 500 tys. Polaków i ich potomków.

Argentyna jest drugim po Brazylii krajem Ameryki Południowej pod względem liczby mieszkańców o polskich korzeniach. Pierwsi polscy emigranci osiedlali się w tym kraju na początku XIX w. Obecnie w Argentynie zamieszkuje, według różnych szacunków, od 130 do 500 tys. Polaków i ich potomków.

Pierwsi osadnicy

Pierwsi Polacy pojawili się na terenie Argentyny na początku XIX w. Byli to mający za sobą kampanie napoleońskie żołnierze służyący w wojsku La Platy, którzy wywalczyli sobie walczyli pod dyktando hiszpańskiej. Zapisy wojskowe podają takie nazwiska jak Emanuel Zatocki (Zatoqui) i Antoni Mierza już w roku 1812. Kolejne grupy emigrantów chroniły się w Argentynie przed represjami ze strony zaborców po upadkach kolejnych zrywów niepodległościowych (Powstania Listopadowego, Wiosny Ludów, Powstania Styczniowego). Wielu byłych powstańców wstąpiło do armii argentyńskiej i walczyło o miasto innymi w wojnie Paragwajem (dużo zasługi mieli w niej m.in. Henryk Spika, Teofil Iwanowski i Robert Chodasiewicz).

27 sierpnia 1897 r. do prowincji Misiones przybyło 14 rodzin polskich (69 osób) ze wschodniej Galicji. Datą uważa się za początek historycznej emigracji zarobkowej. Pierwsi wychodzący znaleźli się w Argentynie ponieważ przypadkowo - planowali emigrację do Stanów Zjednoczonych, jednak z powodu złego stanu zdrowia lub braku wymaganych dokumentów zostali zatrzymani przez komisję lekarską w Hamburgu, gdzie otrzymali propozycję osiedlenia się w Argentynie. Emigranci zostali osadzeni w miejscowości Apóstoles, każda z rodzin otrzymała działkę wielkości 25 do 100 ha - za darmo lub z możliwością korzystnego rozłożenia spłaty należności. Do Argentyny zaczęły przybywać kolejne grupy Polaków, głównie z Małopolski Wschodniej oraz tzw. "wielka fala emigracyjna" - emigranci polskiego pochodzenia przybywający z Brazylii. Apóstoles wkrótce stał o sobie największym skupiskiem Polaków w Argentynie, powstały również nowe kolonie: Azara, Corpus Christi, San Jose, Cerro Cora i in. Polscy osadnicy początkowo uprawiali głównie kukurydzę, fasolę, ryż i trzcinę cukrową, szybko jednak odkryli potencjał drzewiasty w uprawie bardzo popularnej w Argentynie yerba mate. W południowej części Misiones założonych zostało wiele plantacji tej rośliny, powstały drogi i linie kolejowe do transportu pni, warsztaty, suszarnie itp. Wielu Polaków znacznie się wzbogaciło. W Misiones zaczęto tworzyć polskie szkoły, ochronki, parafie i stowarzyszenia. Od 1926 r. w Azara wydawany był polski dwutygodnik Orłowski. Prowincja do dziś jest jednym z największych skupisk Polaków w Argentynie.

O ile skupiska polonijne o charakterze rolniczym powstawały głównie w Misiones, o tyle liczniejsza emigracja inteligencko-robotnicza za swój cel obrała przede wszystkim Buenos Aires i inne duże miasta. Polacy zatrudniali się najczęściej w portowych przedsiębiorstwach i kolejowych brygadach budowlanych. W odróżnieniu od osadników zajmujących się rolnictwem, robotnicy często - co kilka tygodni - zmieniali miejsce pobytu. Wśród emigrantów nie brakowało aktywnych działaczy politycznej, szczególnie w Buenos Aires, gdzie znacząco

Ł rodowiska polonijnego stanowiŁ a inteligencja i emigranci polityczni uciekajÄ cy przed represjami ze strony caratu. JuŁż w 1890 r. powstaŁ a tam z inicjatywy Wincentego OlewiŁ skiego pierwsza w Ameryce PoŁ udniowej organizacja polonijna - Polskie Towarzystwo Demokratyczne (wkrÄtce przemianowane na Towarzystwo Polskie Demokratyczne w Buenos Aires), dziaŁ aŁ a rÄtwnieŁż socjalistyczna organizacja "RÄtwnoŁ Ä".

Szacuje siÄ , Łże do 1914 r. w Argentynie osiedliŁ o siÄ ok. 31,5 tys. osÄtŁb z ziem polskich (w tym ok. 5 tys UkraiŁ cÄtŁw). W okresie miÄ dzywojennym przybyŁ o kolejne 150 tys. osÄtŁb.

I wojna Ł wiatowa

Wybuch I wojny Ł wiatowej podzieliŁ Ł rodowisko polonijne na dwa obozy: zwolennikÄtŁw Ententy i TrÄtjprzymierza paŁ stw centralnych. Ci pierwsi zaŁ oŁżyli w Buenos Aires Komitet Narodowy Polski, na ktÄtrego czele stanÄ Ł Gustaw JasiŁ ski. Organizacja, bÄ dÄ ca filiiÄ Komitetu dziaŁ ajÄ cego w ParyŁżu pod przewodnictwem Romana Dmowskiego, wydawaŁ a w latach 1917-18 pismo "WiadomoŁ ci Polskie", na Ł amach ktÄtrego przybliŁżaŁ a sytuacjÄ w kraju oraz organizowaŁ a werbunek ochotnikÄtŁw do powstajÄ cej we Francji "BŁ Ä kitnej Armii" gen. J. Hallera, ktÄttry jednak z winy problemÄtŁw technicznych - przede wszystkim z transportem - zaowocowaŁ wysŁ aniem do Francji jedynie 2 ochotnikÄtŁw. Zwolennicy TrÄtjprzymierza, wywodzÄ cy siÄ gŁ Ätwnie z "RÄtwnoŁ ci" i akcentujÄ cy przede wszystkim niechÄ Ä do caratu powoŁ ali natomiast do Łżycia KoŁ o Polskie.

Lata miÄ dzywojenne

Argentyna uznaŁ a niepodlegŁ oŁ Ä Polski, jako drugi po Brazylii kraj Ameryki ŁaciŁ skiej, w 1919 r. Na poczÄtku 1920 nawiÄ zano stosunki konsularne, ktÄtre 2 lata pÄtŁšniej rozszerzono do rangi poselstw. RÄtwnieŁż w roku 1922 zawiÄ zaŁ siÄ Komitet Budowy Domu Polskiego w Buenos Aires, a w kolejnych latach wiele innych organizacji polonijnych, takich jak Towarzystwo "Wolna Polska" w Comodoro Rivadavia, Towarzystwa Polskie w Dock Sud Mendozie i Lalavallol, ZwiÄ zek ByŁ ych Wojskowych i ObroŁ cÄtŁw Ojczyzny, czy w koŁ cu zwiÄ zki o charakterze federacyjnym: Federacja Towarzystw "Dom Polski" i ZwiÄ zek PolakÄtŁw w Argentynie (1929). W 1938 r. zostaŁ a podpisana polsko-argentyŁ ska umowa handlowa, majÄ ca zacieŁ niÄ wiÄ zi gospodarcze miÄ dzy krajami, stworzono rÄtwnieŁż IzbÄ HandlowÄ ArgentyŁ sko-PolskÄ . Niestety, rozwÄtj stosunkÄtŁw handlowych zostaŁ przerwany przez wybuch wojny.

II wojna Ł wiatowa

Wybuch II wojny Ł wiatowej i bezpoŁ rednie zagrożenie Ojczyzny zintegrowaŁ y argentyŁ skÄ PoloniÄ . PowoŁ ano powiÄ zany z argentyŁ skim Czerwonym KrzyŁżem Komitet Niesienia Pomocy Ofiarom Wojny w Buenos Aires, aktywnie dziaŁ aŁ powoŁ any w 1941 r. ZwiÄ zek Kobiet Polskich oraz zrzeszajÄ ce argentyŁ skich przyjaciÄtŁ Polski Circulo Argentino "Polonia Libre". OddziaŁ y Polskich SiŁ Zbrojnych na Zachodzie zasiliŁ o 1140 ochotnikÄtŁw z Argentyny. 70 z nich polegŁ o.

Po II wojnie Ł wiatowej

Po wojnie Argentyna wycofała poparcie uznania dla Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie i nawiązała stosunki dyplomatyczne z rządem warszawskim. Organizacje będące dotychczas instytucjami rządu na emigracji przekształciły się w organizacje opiekuńcze, zajmujące się pomocą przybywającym do Argentyny Polakom. Władze argentyńskie w żaden sposób nie przeszkadzały w tego typu działalności, a ich stosunek do Polonii był, jak i wcześniej, przychylny. W latach 1946-1950 przybyło do Argentyny ok. 20 - 22 tys. emigrantów z Polski. Była to przede wszystkim inteligencja osiedlająca się w miastach (głównie w Buenos Aires), w dużej części zdemobilizowani żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, którzy nie mogli pogodzić się z nową sytuacją Polski. Pojawienie się w Argentynie dipłomatów i polityków, a także z powstaniem nowych organizacji polonijnych: kombatanckich (np. Związek Byłych Łożników Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich, Stowarzyszenie Lotników Polskich w Argentynie) i zawodowych (np. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich w Argentynie, które z czasem przekształciło się w istniejące do dzisiaj Polskie Stowarzyszenie Absolwentów Szkół Wyższych). Stworzone zostały również Towarzystwo Łowców im. Chopina, harcerski Krąg Wodnych Zniczy, Polska Macierz Szkolna, polskie teatry i wiele innych instytucji. Z fali emigracji powojennej przybyło do Argentyny między innymi Witold Gombrowicz.

Choć władze Argentyny nawiązały stosunki dyplomatyczne z rządem warszawskim, stosunek argentyńskiej Polonii do władz ludowych był bardzo negatywny. Związek Polaków w Argentynie programowo zabraniał współpracy z organami reprezentującymi władze Polski Ludowej. Wiadomości o tym okresie osłabienia. Władze inicjatyw mających przełamać wzajemne uprzedzenia należały wymienić założeń w 1957 r. czasopisma "Kurier Polski" oraz stworzenie w 1960 r. istniejącej do dziś Biblioteki Polskiej im. Ignacego Domeyki. Dużego znaczenia dla wzmocnienia poczucia wspólnoty z rodakami w ojczyźnie miały wybory Karola Wojtyły na papieża w 1978 r.

6 grudnia 1995 r., dzięki staraniom Polonii oficjalnie ustanowiony został Dzień Osadnika Polskiego w Argentynie. Jest on obchodzony 8 czerwca.

Dodane przez : Waldemar, dnia luty 27 2013 12:52:39